

ለናይ ሰልፍ መግርክ 60ታት

(16ይ ክፋል)

መሐመድ እድሪስ

ኤርትራ ሓዳስ

እጅጉመፅ ዴሽ ሱዳን ለዐለው ወእድሪስ

እተ ዋጃቡ ዲብ ቀበት 12 ምዕል እት ከሰለ ጠበሽ ቤለዮም። እድሪስ ሚ ክም ለአመጽእ እሎም እግል ልርአው ንሁፋም ለጸንሐው ዴሽ ሱዳን ለዐለው ለትሐይስ እሎም እንዴ ትጋመው። እግል ከሺነት እንዴ ተሐሰበት ለትሸቄት ወላብሰት ለይዐለት። ቤት ሓዳስ ቤት ሽሂድ መሐመድ እድሪስ ሓጅ ዲበ እጅጉመፅ ወደው። መትጸብረት፡ “መርሐብ፡ ሚ አምጸአክ እግልነ፤” ቤለው እግል እድሪስ። “350 ጅኔ ወሐቴ ሚኒኮሎ።” “ብዕድ ወለሐበትመ!” “ከላስ እለን ሌጠ።” “አቤ፡ ህተን ሌጠ።” ለዶል ለሀ እት ኩለ ደውለት መናዱቅ ክም ምራድክ ልትረከብ ሰበት ይዐለ፡ እተ ዶሎም ምነ ሰላዲ እግል እብራሂም ዳውድ ሓምስ ጅኒ እግል ሴፋሁ ሀበው ምነ። “እንተ ጋሽ ሰበት ተአምሩ፡ ምስል ሰብ ወልቃይት ህዩ አምር ሰኒ ሰበት ብከ፡ ሼኽ እንዴ ትመሰልከ፡ እብ ፈረስ ልግበእ ወገመል እት ትትሐረክ፡ አሰለሐት ሕዜ፡ ሓቆ ረከብከ ህዩ ዐውሉ ተአስእለነ።” እንዴ ቤለው ለአከው። ለተርፊያ 345 ጅኔ እብ ሓትሐቴ

እንዴ ሐሰበውን፡ ጣህር ሳልም ትሰለመዩን። ምን ሕኩመት ሱዳን ሰበት ኢትዮጵያ ላኪን፡ እተ ዶሎም እት ጀዕፈር መሐመድ ሓለፈዩን። እለ ሰላዲ እለ “እግለ ደብር ለዐቢ፡ እግል ሓምድ መሻሪፍ ልግበኦ እሉ” ሰበት ትባህልን ለቤለ ገሲር፡ ሀደፍን እንዴ ነስኦናህ አስክ ሜዳን (16ይ ክፋል) ሰውረት ኤረትርዮ እትለ ናይ ሰልፍ መትኦምባት ግድለ ስለሕ ዲብ 60ታት ፍንጌ ምናድሊን ሰውረት ወጄሽ አባይ ገብእ ለዐለ መዓርክ ምን ምናድል ሀይሌስላሴ ወልዱ ለከትባዩ ክታብ ዐዋቴ ለትነሰኦቱ። ከእግል ዮም 16ይ ክፈል እግል ንእቴ ቱ ለዐለ። እድሪስ ላኪን፡ ለሰላዲ እት ሓምድ እግል ትትነደእ ድኢኮን፡ ህቶም ለዶል ለሀ እግል ሊጊሰዉ ኢሐዘ። “ጽንሖ፡ አዜ ኢኮን ለትገይሶ” ህዩ ቤለዮም። “እሊ ላተ ውፋቅክ አፍረሶት ቱ። ሓምድ እግል ንትሌ እንዴ መሐልን ወገለድ ባይኦም እት ሕነ። እብ ሚ ሰብብ ቱ ለእንጸኔሕ።” “ሐቴ ዶል ጽንሖ እብለኩም ህሌኮ።” ሰእየት ዋድያም እቱ ሰበት ዐለው። ለህግዩ እድሪስ መንፈዐት ዐባይ እግል ኢትህሌ ዲብ “ለንታከዩ ሸይ ሀለ ማሚ፤” እት ልብሎ ትሰኦለው። “ጽንሖ እብል ህሌኮ። ይእንጸኔሕ ሐቆ ትበው ህዩ። አነ ፍገሮ ይእብል ወኢትፍገሮ ይእብል። መስኦልየት ይእረፈዕ። እንቱም ምንዩ ለትደቀሶ ሰብ ሰበት እንቱም። ምራድኩም ውደው” ቤለዮም እብ ዋዴሕ። እብሊ ህዩ ለእጅትመዕ እምበል ፍሬ ተ’መ። እድሪስ እንዴ ጨቅጥ “ጽንሖ ሜዳን ኢትፍገሮ!” ልብል ለዐለ። ለበዲር ሓምድ ድድ አቶብዩ ነሓርብ ልብል እት ሀለ። እድሪስ እግል መትኦታይ ወዐሚም አቶብዩ ለልትቃወም ዲብ እንቱ። ግድለ ስለሕ እብ ሸፋግ እግል ልትኦንበት ምራድ ይዐለ እግሉ። እብሊ ሰብብ እሊ። እብ ፍክር አስክመ ኢትጀመዐው ወሐለት አስክመ ኢጀብረቶም። ሕድ ለልሐዙ ኖዕ ናይ አንፋር ይዐለው። መደት ሐቴ ሓምድ እት አስመረ። ንዋይ እንዴ አዝበ አስክ ዐዱ ለአቀብል እት ሀለ። ዲብ አቁርደት እብ ሚርሒት እድሪስ መሐመድ አድም ገብእ ለዐለ እጅትመዕ ሳደፊዩ ወእቱ ሐድረ። ክምሰለ ልትበህል። እድሪስ እት ሰነት 1957 ምን ሺመት በርለማን ኤረትርዮ ክም ትከራቱ እግለ እት ቤቱ ለገብኦ እጅትመዕ ለነዘመ። ሀደፍለ እጅትመዕ ህዩ። እብ ክሱስ ቅድየት ወጠን ሚ እግል ልግበኦ ክምሰል ቀድር እግል መትጋማይ ቱ ለዐለ። እተ ገብኦ ንቃሽ ህዩ። ንዳል እምበል ስለሕ አው እብ ገበይ ሰላም እግል ኒዴ ወሕርየትን ንሕዜ ለልብል ሀገራት ሰበት ትሰመዐ። ሓምድ እንዴ ሐርቀ መቃወመቱ አስመዐ። እድሪስ ሕርየት ትብል ህሌክ። ሕርየት ህዩ እብለ ለቴልካህ ሚ ተ ለትትረከብ። ሕርየት እብ ሒለትካ ተ ለትመጽእ! ሕርየት እብ ቅልጭም ወደግሽ ተ ለትትኦከድ!” ቤለዩ። እድሪስ ክም እሊ በሊስ ምን ጅምዓም ለዐለው አንፋር ኢትጸበረዩ። ምን ክምሰል ቱ ዶል አመረ ህዩ። “የእ! እንተ ህዩ ዲመ በዐል ደም! እለ ህግዩ እለ ምን ኢትደግመ ለሐይሰክ!”

ቤል ከትቀጸበ ዲቡ። እብሊ ህዬ ሓምድመ እንዴ ሐርቀ። “ከግድም ሕርየት ላተ። እብ ደም ድኢኮን። እምበል ደም ትረከበት ምን ገብእ እግል ትርአያ ቱ!” እንዴ ቤል። እግለ ትምባክ ለአተንን እተ ለዐለ ከዶስ ለክፈ እቱ ወእጅትመዕ እንዴ ካየደ ህዬ ፈግረ። እብሊ ቱ ክልኢቶም ምን በዲርም ድድ ዐለው” ልብል ግንድፍል። ኬትባይ አለምሰገድ ተስፋይመ። “ኤረትርየ። ምን ፈደሬሽን አስክ ዐሚም ወሰውረት” እተ ልብል ክታቡ። ክልኢቶም ክምሰል ተሓረቀው ኢሸርሐቶም ድኢኮን። ሓምድ ዐዋቴ እግል እድሪስ መሐመድ አድም ክልኤ ኢነት። 1956-1957 ክም ረክበዩ። ወንዳል ነኣንብት ክም ቤለዩ ክም ትቃወመዩ። እብሊ ተ’ሌ ሃድጉ ሀለ፡- እት ሰነት 1956 ርኢስ በርለማን ኤረትርየ እት ሀሌኮ። ዐዋቴ መጽኤኒ። “ደውለት እኪት ሀሌት። ገሌ ንባስር ...” ቤሌኒ። አነ ህዬ ኢትሸፈግ እቤሉ። በርለማን ክም ሐደግኮ። እብ ሐዲስ እት አቁርደት መጽኤኒ። ከደን እግል ልፍገር ለሐዜ ክም ሀለ አሰአሌኒ። “ሑዳም ሌጠ እንዴ ነስኦክ ከደን ኢትፍገር። እግል ልቅተሉካ ቱ...” እቤሉ። አነ ክም ፈገርኮ። ግራዬ ምስል ሼኽ መሐመድ ሼክ ዐወድ ወሼኽ ስሌማን መሐመድ አልአሚንመ ልቀእ ወዴ ክም ዐለ ሰምዐኮ። ... እት ካርጅ ዲብ ሀሌነ ህዬ ከደን ክም ፈግረ ሰምዐነ። “ስለሕ እንዴ ኢጸብጥ እግል ሚ፤” እንቤ። ምናተ አቶብዩ እግል ትጽብጡ ሰበት ሐዜት ቱ። ሓምድ እድሪስ ዐዋቴ ልግበእ ወእድሪስ መሐመድ አድም። መስከለት ሕርየት ለአምጸአተ ቀድየት ተ ለዲበ አክተለፈው። እሊ ህዬ ዓዲ (ልሙድ) ቱ። ዶል-ዶል እግል ትትበኣስ ወትትሓረቅ ወእግል ትትዓሬመ ትቀድር። ምናተ። ንዳል ሐቆ ተአንበተ። ክልኢቶም እት ዎሮ እትጀህ ስያሰት እት ሀለው። ወሐር ህዬ። ሐቆ መዐረከት አዳል አባይ እግል ከረ ሓምድ እብ ሕፍን እንዴ ጸብጠዮም እት ልትካረፎም። እድሪስ ምነ አኬት ሳዐት። እግለ እት በገስ ለዐለው አምር ስለሕ ለዐለ እግሎም ዐሳክር ጽንሐ እግል ሊበሎም ዋጅብ ይዐለት። ለቅድየት እንዴ አትቃለልክ እግል ተአምጸአ ምን ተሐዜ። እድሪስ ክእነ ልብል እት ሀለ የምክን ለልታከዩ ሸይ ለዐሌ እሉ ገብእ። ምናተ ክምሰለ ሼኽ እብራሂም ሱልጣን “ንጉስ ፈይሰል ናይ ስዑድየ እግል እድሪስ መሐመድ አድም ሰላዲ እንዴ ሀበ። “ሕዝብ ከውን” ቤለዩ። እድሪስ መሐመድ አድም ሰላዲሁ እንዴ አከበ። ጀ.ተ.ኤ. አሰሰ።” እት ልብል ለአክድ። እተ መደት ለሀ ለሰላዲ። እት እዴሁ በጽሐት ሚ ኢፋለ እክድት ሴመ አለቡ። ዴሽ ሱዳን ለዐለው ምን እድሪስ ለልታከዉ ብዙሕ ዐለ። ጽዋር ወሴፈ እብ ተማሙ። ክምለ ሐሰበዉ ሳኪን ኢገብኦ እሎም። ምኑ ሰእየት ክም ጸብረው። ግራሁ ህቱ እንዴ ይሀለ በይኖም እንዴ ትጋመው። ሓምድ እግል ልትለው ቀረረው። እሎም ለሰልፍ ምን ዴሽ ሱዳን ለትጠለቀው ዑመር እዛዝ። ዑመር ዳምር። አቡጥያረ። አቡርጂለ ለልትረከቦ እቶም

ብዝሓም ቶም። እተ እጅትመዕ ፣ ኣነ እግል እፍገር ቱ ፣ ይእጸኔሕ ለልብል ሀገራት ክም ቦዝሐ ፣ “ኣነ ፣ ኣነ ኢኒባል። ኣዜ እብ ቀስብ ትሳረሕ ከትባገስ ለልትባህልመ ኣለቡ። ናይ ሰለስ ሰነት ግዋሉ ለኣክለሰ ፣ እትፋቅ እግል ለኣጀድድ ኣለቡ ልትባገስ ሌጠ” ትባህሀለው። እንዴ ኣትለውመ ለባዝሐው ሰብ ፈረዕ ሰበት ዐለው ፣ እብ ክሱስ መንበረት ሙስተቅባል ኣንሶም ወኣጀኒቶም ትጋመው። ሚ እግል ሊደው ክም ቀድሮ ክም ትጋመው ህዬ ፣ እት ሐቴ ንቅጠት ዋፈቀው ፣ ልብል መሐመድ ኣድም ገሲር፦ ... ገሌሆም ዲርሆ ከማን ምድር እት ተሐናፍል ሰወሲተ ተዓቤ ፣ ኣንስነ ህዬ ፣ ከላስ መሸረፈት ፣ ጀንቢል ወስጋደት እት ልፍዕለ ፣ እንጌረ ሱግ እንዴ ሰንከተዩ ኣጀኒተን ለዓብዩ። እንዴ ሓደግናሆን ኒጊስ” ልብሎ እት ህለው ፣ ገሌሆም ህዬ ፣ “ሕድጎ ሚ ኣምጸኣቱ፤ ምነ እንዴ መጽኣነ መንዱቅ ለእንጸውር እተ ዕለት ኣንስነ እንዴ ኢልትሓደገ ሓዱጋት ሰበት ገብኣዩ ፣ ምን ኣዜ እግል ነኣደናግጸን ኢወጅብ። ምነነ እብ ኣርወሐቱ እግል ለኣቅብል እንዴ ቤለ ለልትኣከድ ነፈር ሰበት ኢሀለ ፣ እብ ኣምዕሉ እስትሸሃድ ለኣስኡለን ድኢኮን ፣ ምን ኣዜ ሐደግናክን እግል ኒበለን ዋጅብ ኢኮን። ትም እንዴ እንቤ መትባጋስ ለሐይስ” ክም ቤለው ፣ ኩሎም እንዴ ኣተፈቀው እግል ልናድሎ ትዳለው።